

Час

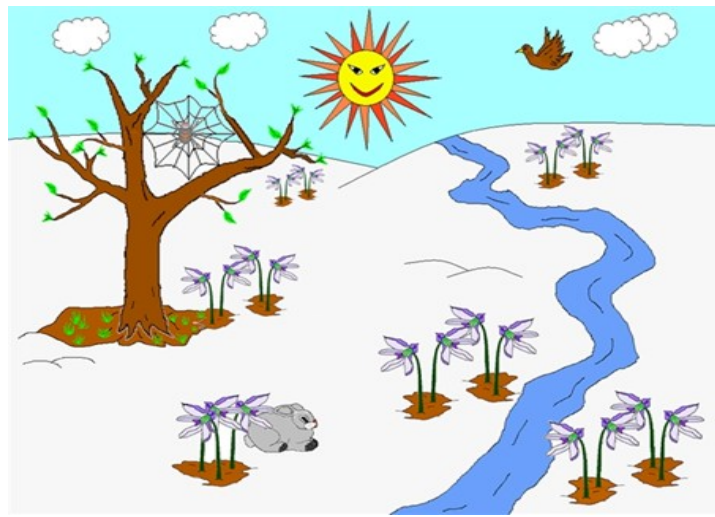
Частын онзагай хевирлерин
уругларга өөредиир.

Час-даа бисче чаңчыл-биле
Шала дүрген доо кел чор.
Хөртүктерни базарга-даа,
Кок суг болуп эрип чору.

Ак-хар эрээн, ак хар эрээн.
Аяс хүннер узай берген.
А ол дээрге езулуг-ла
Аалчы частың келгени-дир.

Карандылар шөлде илден,
Кайыын тура көстүп чыдыр.
Кандыг кончуг боду чылыг,
Кайгамчыктыг эки час боор!

Час

Өйү кээрге час-даа дүжер,
Өлүгленген бойдус өттүр:
Черни ону ногаарарар,
Чечек частып, сагланнай бээр.
Чылыын, соогун, сериин, изи-
ин,
Черивиске өргүп келир
Чылывыстың үелерин
Чыып каарга, бөлүү мындыг:
Часкы айлар: март, апрель, май
Чайгы айлар: июнь, июль, ав-
густ.
Күскү айлар: сентябрь, ок-
тябрь, ноябрь.

ФЕДЕРАЛДЫГ ТӨЛЕВИЛЕР
«ЧАС АЖЫ-ТӨЛДҮГ ӨГ-
БҮЛӨЛӨРГӨ ДЕТКИМЧЕ»

Тыва Республиканың Дзун-Хемчик кожунунуң Ча-
даана хоорайның школа назыны четпээн уруглар-
ның муниципалдыг автономнуг өөредилге албан
чери «Хээлер» уруглар сады

АДА-ИЕНИҢ СҮМЕ АЛЫР ТӨВҮ

**“Амыдыралдың
чөлээжи”**

Үндүрүлгө №18

ЧАС

**Ортумак бөлүктүң ада-иезинге
сүмелер**

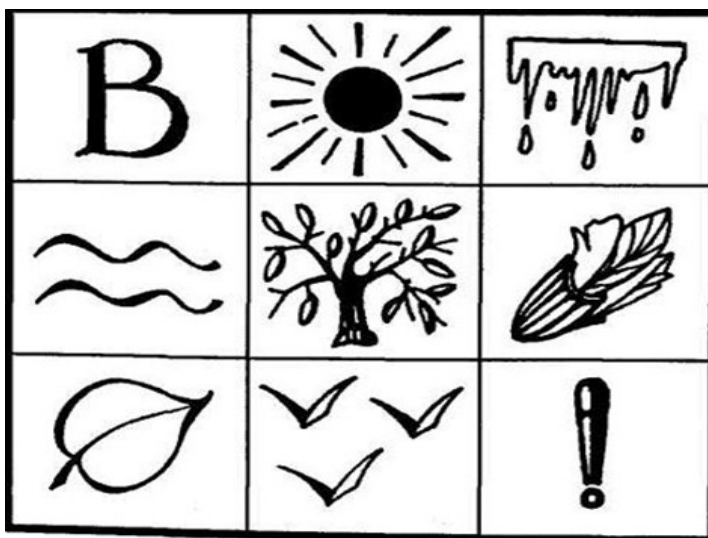
Үндүрүлгениң тургузукчузу -
Монгуш Венера Сумбанаевна,
кижизидикчи башкы

Час

Күзенчиг май – частың айы
Хүлүмзүрүп үнүп келди.
Алдын херел черже саарлып,
Аян-шыкты дола берди.

Чечек-бүрү сагланайнып,
Чернин кырын каастай берди.
Дамырактар шулурткайнып,
Далаш маңын салывытты.
Делгем шөлдү тараажылар
Демниг тарып киривитти.

Чаштар чараш

Чазын ужуп чанып келир
Чалгынныг куш – сайлык чараш.
Садиктерде чаржып, ырлаан
Чаптанчыглар – чаштар чараш.

Чернин кырын каастаптар
Чечектернин өңү чараш.
Четтинчипкеш, чыскаалыптар
Чечек ышкаш чаштар чараш.
Өзеннерден эккелгештин,
Өстүрерге ыяш чараш.

Өоренир деп белеткеген
Өөрүшкүлүг чаштар чараш.

Арык-сумун казып бээрге,
Агып бадар суглар чараш,
Ажыл-ишти кыла бээрге,
Амгы бистин чаштар чараш.

ЧАСКЫ ШИНЧИ

Хек-даваннар

Хөртүк чаны карандыда
Көскүленнээн хек-даваннар
Көгереңнээн салбаан чаткан.

Дээр

Чингир көк бооп хуулбаза-даа
Шимчеп, көшкен булут дээрде
Читкен аът дег көстүп кээп-тир.

Хем

Булукталып, дүжеп кыштааш
Бууккан хем оттуп, сергеп,
Булуттарны чуруй берди.

Хөртүк

Хөртүк эрээш, белди куду
Хөглөп баткаш, оргулаашка
Хөөлбектелгеш, оожургаан.

Хөөлбек

Даңгаар эртен хөрзүн чылаан-
Таалаан хөөлбек бус бооп хуулгаш,
Даглар бажын бүдээлгелээн.